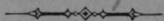

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 5.

V Ljubljani, 1. marcija 1877.

Tečaj XVII.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

1.

Pri vseh omikanih narodih se nahaja mnogo knjig, ki govore o odgoji. Dosti se piše o tem predmetu, ali izveršuje se tako malo. Pri vsem tem napredovanji pedagogičnega slovstva, odgoja nikakor ne napreduje. — Vzrok temu je, da se te knjige največ obračajo na učitelje, in njim dajó lepa pravila, kako imajo ravnati v šoli z otroci; na stariše pa čisto pozabijo. Ako hočemo imeti čverste, zdrave rastline, moramo vedeti, kako jih imamo gojiti že od začetka njihove rasti. In če je to že tako potrebno pri rastlinah, koliko bolj je še pri otrocih, ki so ljudje, vzvišeni nad rastlinstvom in živalstvom. V začetku njihovega življenja se imajo pa z njimi baviti stariši. Tem bi bilo ravno tako potrebno dajati taka pravila, še bolj kakor učitelju. — Res je, da tudi oni, ki ničesa ne vedó o odgoji, celo oni, ki ne poznajo tega pojma, odgojajo vendar časi dobre otroke. Ali to je le slučajno. Odgojalo se je, preden se je pisalo o odgoji, in sicer tudi dobro. To je pa treba, kakor nemški pedagog Gräfe pravi, pripisovati sreči in božjemu varstvu. *)

Zato se je lahko izgovarjati starišem, da ne vedó, kako naj odgojujejo otroke, da bodo dobri. To je res žalostno, ali nikakor ni opravičeno. Stariši morajo vedeti svoje dolžnosti. „Kdor očetovskih dolžnosti ne pozna, nima pravice postati oče“, pravi francoski filozof Rousseau.

Zakaj ne postane vsakdo vojskovodja, minister, duhoven itd.? Zato ker nima zmožnosti za ta stan. Zakaj pa postane marsikdo oče, ki nima

*) In mi bi še pristavili: dobremu izročilu in poštenim navadam.

zmožnosti za to? Na to vprašanje ne dobimo pametnega odgovora. — Lep čut res mora biti, postati oče. Vsakdo je pri rojstvu svojih otrok vesel, vsakdo je ponosen, toliko ve govoriti o lepoti, krepkosti svojega novorojenca, ali o sebi ne vé nič družega povedati, kot da je oče. Oče ali prav za prav nja polovica. Kakor ostanejo pesniki, ki nimajo pevskega darú, polovičarji, taki polovičarji so tudi očetje brez znanja očetovskih dolžnosti. — Ako hočemo dobiti dobre rastline, moramo vsaditi zdravo seme v zemljo. — Stariši, ki hočejo imeti zdrave otroke, morajo biti sami zdravi. To je pogoj. Ako tega ni, je vse zastoj. Zdravo telo je najboljši blago za vsacega, posebno pa za stariše. Ali to je jako težavno. Ljubezen moža do žene dostikrat pozabi na to, pozabi vse nasledke, ki izvirajo iz tega. Če je ta ljubezen potrebna, vendar je dostikrat tako škodljiva. — To se ne da predrugačiti. In ker se ne da, zato tudi ni pričakovati, da se odgoja sploh kmalo zboljša. Le v zdravem telesu prebiva zdrav duh, le zdrav duh se zamore izomikati, in le on se zamore povzdigniti do spoznanja resnice, , ktera je cilj in konec vsega človeškega mišljenja.

Vsak otrok pride slaboten na svet. To je potrebno. Ali če pride še zraven bolehen, to je neprijetno in nikakor ne dobro. Neprijetno je prvič za stariše, ki imajo mnogo več dela z njim kot sicer, in drugič za otroka, ki mora več terpeti, kot bi sicer. Perva mladost tacega otroka preteče večidel mej boleznimi, te ovirajo njegovo rast in njegov razvitek. Saj ima že tako vsak otrok prestatí mnogo bolezni, čemu mu jih še pomnožiti? S podukom se začenja pri tacem otroku še le jako pozno in tako ostane za družimi. In potem se čudimo, ako so drugi otroci, ki so mnogo mlajši, na viši stopinji, nego je on. To je čisto naravno. Kolikor več časa potrebuje kaka stvar za izgotavljenje, toliko pozneje se izgotovi.

Bolehnost otrokova je tedaj že ena zapreka pri odgoji. Druga še večja je pa revščina. Od revščine do hudodelstva je le en korak, in ta je pogubiven za vse človeštvo. Že na kmetih se pokažejo tako strašni nasledki siromaštva, v mestih so nepopisljivi. Otroci ubozih starišev gredó beračit; in ko priprosijo par krajcarjev, gredó domov, ter jih izročé starišem, ki si kupijo za nje žganja, da v njem zatopé vse svoje britkosti in vsaj za trenotek pozabijo svoje siromaštvo. Kdo bo očital tací starišem, zakaj ne skerbé nič za svoje otroke! „Dajte nam kruha!“ odgovoré, „in drugače bode“. — Očetu ni tedaj le potrebno poznati očetovskih dolžnosti, mora imeti tudi sredstva, da jih izpolnjuje. — Tega pa ravno nimajo premnogi. In ako se jim dajó še tako lepi nauki, vse je zastoj. Vse drugače bi bilo, ako bi bili vsi ljudje premožni. — To je izprevidel že marsikdo, in zgodovina nam imenuje možé, ki so to izveršiti skušali in tudi izverševali.

V prvi versti je špartanski postavodajalec Likurg. On je prvi spoznal, da je revščina najhujša zapreka v odgoji. V ta namen je razdelil vse posestva Špartancev na enake dele in dal vsacemu enega. To bi bilo sicer že dovolj. Špartancem je dal s tem priložnost, njihove otroke gojiti na en način. Ali lahko bi se prigodilo, da bi eden bolj skerbel za nje kot drugi, zato je ustanovil še verh tega splošno odgojilnico za otroke. Velike cene je to dejanje, ali še imenitniše bi bilo, ko bi bil on pri odgoji imel celega človeka v mislih. Ali on je le imel pred očmi telesno odgojo, duševno je pa zanemaril. Ta misel sta hotela vresničiti brata Graccha v Rimu, ki sta tudi želela razdeliti vsa posestva Rimljanov na enake dele. Ali za ta predlog sta morala umreti. In ko bi kdo sedanji čas skušal izvršiti to, poslali bi ga v norišnico.

2.

Ali pa ni pomagati temu zlu? To vprašanje so si stavili že od nekdaj misleči možje. Ker ni mogoče starišem skrbeti za odgojo svojih otrok, ustanovili so odgojilnice, šole, ki imajo prevzeti nekoliko tega težavnega posla. Ali vse eno ni nič bolje, kajti stariši nič ne storé za odgojo, ali je pa to, kar učinijo, v nasprotju s šolsko odgojo. Celo hudi so stariši, ker morajo pošiljati otroke v šolo. Ako bi bili doma, bi jim lahko kaj prisluzili. — To je res. Ali treba je tudi gledati na prihodnost. Kaj bode pač iz otroka, ki se nič ne uči? Siromak kot oče njegov. Ako pa hodi v šolo, more vendar postati iz njega kaj. Če tudi ne postane gospod — kajti vsak ne more biti gospod — bode vsaj kaj več kot njegov oče, bode se vsaj na laži način živil. — Od vsacega človeka se zdaj mnogo tirja. In koliko se bo še pozneje! Brez branja in pisanja že zdaj težko izhajajo ljudje, koliko težje bodo še pozneje. Stariši, ki ne morete zapustiti otrokom blaga, ne dati jim denarne dote, dati jim pa zamorete lepši, imenitniši zaklad, ktereга jim ne ukrade noben tat, ne uropa noben ropar. Ta zaklad, kateri tako malo cenite, so vednosti. Vi jim ga ne morete dati, kajti v svoji mladosti niste imeli priložnosti si ga nabrati; pustite, da jim ga dajó učitelji, ki imajo temu dolžnost. — Po domači odgoji se pa tudi ravná vspeh v šoli. Vtisi, ktere prejme človek doma, so dostikrat neizbrisljivi. Noga kitajskih žen ostane vedno majhena, ker se je od nekdaj devala v ozke čevlje. Otrok, ki se v prvi mladosti popači, ostane velikrat vse življenje popačen.

Vernimo se zopet k pedagogičnim knjigam. Rekel sem, da se one obračajo le na učitelja. Pa tudi v tem smislu niso popolne. One dajó le pravila in družega nič: učitelj naj stori „to in to“, če se zgodi ali ne zgodi to in to; učitelj naj bo „tak in tak“; otroci naj se vadijo „v tem in tem“, i. t. d. To pa ni dovolj. Učitelj mora poznati svoje dolžnosti. To je res. Ali tudi sredstva mora imeti. Pedagogike se obračajo

le na one šole, v katerih so vsa sredstva; kjer jih pa ni, tam je pa učitelj sam sebi prepuščen. „To in to“ je lahko svetovati, težko tudi ni učenca vaditi „v tem in tem“, kjer je mogoče. Ali kjer ni, tam je vsa učenost pri kraji. Take pedagogike so kot knjige, ki uče sejati, gnojiti in druga poljska dela. One podučijo človeka, kako se dela, ne, kako naj dela. Naj vzame kdo izmed nas tako knjigo v žep in naj gre na polje sejati ali orati, in naj pri delu gleda pogosto vanjo, da se ne bo zmotil. Kaj slabo bo opravil.

Zato bi bile pedagogike veliko bolj praktične, ako bi se bolj oziralo na otroka, kot na učitelja. Saj je vse dejanje, katero se stori v odgoji, le za otroka. Otrok je pogoj, če bi njega ne bilo, bi ne trebalo odgojitelja. Res je, da otrok ni odločilen, da odgojitelj ne sme vsega storiti, kar želi otrok, ali z njegovo pomočjo se mora pripeljati na to pot, da želi to, kar je prav, t. j. kar mu mi hočemo dati. Tudi otroku ne smemo le dajati pravil, ampak on naj jih tudi sam si pridobiva. — Tudi naj bi pedagogike ozir jemale na otroka od začetka njegovega življenja, ne le od onega časa, ko stopi v šolo. Imele bi to prednost, da bi bile kašipot roditeljem in učiteljem.

Lehko bi se ugovarjalo temu, da bi se na tak način morala za vsacega otroka pisati posebna pedagogika: za bogatinovega otroka druga, za beračevega druga, za kmetovega druga i. t. d. Motite se. Otrok je otrok, eden kot drugi potrebuje iste pomoči, na isti način se mora tudi odgojevati. Če so stariši različni, zato pa otroci niso. Zato so pa tudi prve šole, v ktere vstopi otrok, za vse enake. Ako bi se moral bogatinov otrok drugače odgojevati, kakor beračev, bi se delile ljudske šole: v bogatinske, beraške, kmečke i. t. d. V ljudski šoli se ima vsak otrok naučiti tega, kar mu je potrebno za življenje. Če se pa želi kdo više izobraziti ali pripraviti za kak poseben stan, gre lahko v viša izobraževališča. V te je pa zopet odpert vstop bogatinu in beraču (?).

Pogosto se sliši, da siromak ne potrebuje odgoje, in tudi Rousseau misli tako. V tem slučaju nima prav. Ali se beračev sin res ne sme izobraziti za kaj več, nego je njegov oče? Saj ni sedanjí čas tako, kakor je bilo nekda v Indiji, kjer je moral sin postati to, kar je bil njegov oče. Kako žalostno bi bilo, ko bi vsi beračevi sinovi morali postati berači. Če še zraven pomislimo, koliko otrok ima marsikteri berač, koliko preglavic bi nam delali vsi ti berači! In če bi se ti še pomnožili z onimi, ki so iz bogatinov postali berači, bi bil kmalo ves svet berašk. Beračija bi bila edino rokodelstvo; in h komu naj bi hodili vsi ti beračiti?

Dr. Jakob Zupan.

Iz starega rokopisa — boje P. Marka Pohlina (1735—1801) — je vzeta v Bukv. IV. str. 48—50 pesem „Medved per čebelah“, kateri enakim ljudem prav v duhu Markovem renčati ima neprenehoma nauk:

Sladnost oslepí
Umne tud' stvarí!

Za M. Pohlinom postal je Čbeličar po smerti svoji tudi Valentin Vodnik (1758 — 1819), kateri je prikazal se bil že v „Pisanicah“ (1779—81). Po M. Kastelicu so iz Spévnika ali iz Pesmarice Vodnikove natisnjene v II. Bukv. I. 1831: „Moj spominik“ (str. 3. 4) in „Vinske Mušice“ (str. 5. 6); v III. I. 1832: „Milica“ (str. 4—6) in „Pesem od Ravbarja“ (str. 70—77); v IV. I. 1833: „Iskrice“ preslovenjene iz Laškiga (str. 75—77) pa „Anakreonta“, greškiga pevca nekatere pesmi po slovensko, t. s. 1) Gosli; 2) Ženska moč; 3) Sreberni kozarec; 4) Vsi pijejo radi; 5) Lastovka (str. 78—82), in „Balade ino Pesmi“ med kranjskim ljudstvom péte, od r. V. Vodnika zapisane, in sicer: 1) Voznik; 2) Samče; 3) Kralj Matjaž (str. 83—94); v V. I. 1848: „Ilirija oživljena“ (str. 3—6). — Storilo se je to pač primérno, kajti že l. 1806 je v „Pesmah za pokúšino“ (str. 44. 45) vnémal se Vodnik:

Star pévic ne boj se péti.

Čebélca visóko	Kraléva te róža
Gori v' planine	Vab' na višáve,
Perlétna si vípaš	Te mática pošle
Snéžne na bríne?	V' goličáve.
Si létala nisko,	Hitíš prot oblakam,
Zbérala cvétje,	Nič ti nemáraš,
Nanašala mladim	Tvoj ród je nebeški,
Célo polétje.	Ti se ne stáraš.

Neboj se mi pésma,
Ak si globóko,
Naj béli se glava,
Stópi visóko itd.

„Balade ino pesmi med krajnskim ljudstvom péte“ so v III. Bukv. 2—9 iz g. Smoletoviga zbira (predelane, kolikor se je treba zdelo) in sicer: Od lepe Vide; Kralj Matjaž; Od Rošlina in Verjankota; Svarjenje (Stojí, stojí tam lipica, — Pod lipo hladna senčica, — Pod lipo miza kamnata itd.); 9—13. so iz trétega déla bukev: Slowanské narodnj Pisce zebrane Fr. L. Čelakowskym, w Praze 1827, vzéte. — V IV. Bukv. se nahajajo str. 66—68 „Staročeske narodne pesmi“ (iz rokopisa Kraljodvorskiga od V. Hanka v Pragi 1819 na svitlobo daniga): Venec; Zapušena; str. 69. 70 „Iz Oglasa Ruskih pesem“ (od Fr. Lad. Čelakowskiga v Pragi 1829): Zapušena; str. 71—74 „Serbske preslovenjene“. —

V katerem živem slovstvenem občevanju bili so Andrej Smole (r. 1800, u. 1840), Fran Ladislav Čelakovský (r. 1799, u. 1852), Václav Hanka (r. 1791, u. 1861), s Slovenci sploh in s Čbeličarji posebej, povedal je že Jezičnik IX—XI. (Fr. Metelko 1871—73).

Da se pa popolnoma razvidi pomemba, katero je v slovenski književnosti „Kr. Čbelica“ imela tedaj in katero ima še sedaj, treba je, da pokaže se posebej prvi Čbeličar:

B.

Dr. Jakob Zupan.

Rodil se je Zupan Jakob 4. julija 1785 na Prevojah pri Berdu v okraju Kamniškem; posvečen 5. febr. 1809 v Ljubljani postal je na Dunaju l. 1813 dohtar sv. pisma, služil za duhovnega pomočnika v Šmariji; l. 1817 pride za učenika bogoslovja v Ljubljano, kjer je po lastnem podpisovanji „professor publ. palaeibiblicus“ (archaeol. hebr. syr. chald. arab. introduct. exeges. bibl. a. f.) služil še l. 1833, a zamérivši se duhovski gosposki Kranjski l. 1836 bil je že v pregnanstvu na Koroškem v Celovcu, kjer je po dolgem boléhanji umerl 6. febr. 1852 (gl. Novic. str. 47).

Slép je, kdor se z petjam vkvarja,
Modri Krajnc mu osle kaže,
Veči del mu sreča laže,
Pevč živí, vmerje brez dnarja.

Po tem geslu je l. 1833 v IV. Bukv. „Kr. Čbelice“ dr. Prešérn v krasni pa resni glosi svoji zapél jo tudi dr. J. Zupanu ter povédal v njej iz domače zgodovine:

Komur mar iskati vir je
Pesem, ki pojó Matjaže,
Mar, kar pél je pévč Ilirje,
Mar čebél so rôji štirje,
Modri Krajnc mu osle kaže.

Po maternih in narodnih, ki pojó Matjaže, popeval je Vodnik, ter s svojimi „Novicami in Pesmami“ vzbudil za uk prebrisane glave rojaka — Kranjca — Jaka Zupana, da je vkvarjati se jel tudi s petjem slovenskim; z „Zgodovino“, v kateri je marsikaj slavnega razkril bil o naših očakih, vnel ga je za domačo povéstnico; popolnoma navdušil za staroslovansko Ilirijo pa ga je s svojo „Ilirio oživleno“ — Illyria rediviva — vzlasti po besedah:

Kdo najde Metulo	Ilirsko me kliče
In Terpo moj grad?	Latinic in Grék,
Emona, Skardona	Slovensko me pravio
Sta komaj poznat. —	Domači vsi prék. —

Že močen na morju
 Ilirjan je bil,
 K' se ladie tesat
 Je Rimic vučil. —

Od perviga tukaj
 Stanuje moj ród,
 Če vé kdo za drugga,
 Naj reče, odkód? —

Korintu so rekli;
 Helensko oko;
 Iliria perstan
 Evrópini bo.

Za Vodnikom je poleg družih posebno moč do Jak. Zupana pridobil si bil menda že v licejskih šolah Ljubljanskih Matej Ravnika (1776—1845); na Dunaju Jernej Kopitar (1780—1844); v Šmariji Janez Primic (1785—1823) i. t. d., kateri so pogostoma si dopisovali. Znamenito je, da sta pod Ravnika, kateri je po francoski dobi vzmagoval v avstrijskih vnovič verdjanih učiliščih, hkrati pričela l. 1817 učiteljstvo Fr. Metelko in Jak. Zupan.

Iz prijateljskih pisem in iz nekterih poznej priobčenih pismic se kaže, da je Zupan pisariti in pévariti jel bil že l. 1810—13; kolikor vé, prva očitna pesmica njegova je pa naslednja v „Illyrisch. Blatt“ l. 1828 št. 10:

Ljubljana: Krajnci.

Ljuba Ljubljana!	Ljubio kralja,
Slava ti dana.	Blizo, iz dalja.
Lépa, veselá,	Razvum jih snaži:
Večna nedéla.	Zlodej sovraži.
Pridna le vunder	Vidil nas Golec:
Vedni 'maš šunder.	Vidil nas Polec.
Tersta kupčia	Mnogi obiskal
Naj ti milija.	Tudi clo Moskal.
Sinam pa Krajnc	Vsaki je rekel,
Šole so rajne.	Sercu vsekel:
Častio Boga	Krajnci junaki,
Stvarnika svoga.	Res so Slavaki!
Pod Gumniskim klancam 19. Aprila 1821.	

Pripravljalna pot v zemljepisje in zgodovino.

(Dalje.)

Kaj spreminja ljudi na duhu in telesu?

Ljudje na zemlji, dasiravno vsi jednega plemena, so vendar zelo različni na polti, velikosti in moči, to pa pride največ od obnebja, hrane in obleke.

1. Od obnebjja. Zemlja je ljudem občna mati, tedaj upliva nanje tudi obnebjje, kakor upliva na živalstvo in rastlinstvo. Pod vročim solncem človek zagori, zmerna toplota mu daje svitlejšo barvo; tu raste krepko kviško, tam pa se zopet skerči.

Prebivalci na merzlem severnem pasu so malokedaj viši od petih čevljev, lica so širokega in okroglega, roke in noge so majhne, bolj tolsti in kervni so. Narava jim je dala toplejšo kri in večo tolščo, da ložej prestajajo mraz v svojem obnebjju. V rasti pa zaostanejo, saj tudi tam ostaja vse rastlinstvo pritlično, stoletna drevesna debela so podobna našemu najnižemu drevju.

Ljudstva v Srednji Aziji so pšenično-žolte polti, imajo široke uderte nosove, redko brado in majhne, bodeče oči.

Ljudstva v blaženi Indiji so bolj bronaste polti. Podoba njih telesa je lična in nežna, imajo majhne noge in prijeten obraz. — V Avstraliji pa zopet žive ljudje, ki so murinom zelo podobni.

Afrikanska ljudstva so po večem črna, izvzemši bregove sredozemskega morja, imajo volnate lase, debele ustne, pekočih solnčnih žarkov jih varuje telesna tolšča, kakor stanovalce merzlih krajev mraza.

Amerikanska prvotna ljudstva so kupreno-rudeča, štiriogatega obraza, imajo dolge lase, so močnih udov, itd. Obnebjje, t. j. zrak, mraz in toplota — a tudi hrana, voda i. t. d. veliko upliva na telesno postavo, a vendar se ne da izšteviliti, koliko tukaj pripomore obnebjje, koliko druge okolnosti?

2. Od hrane. „Koder solnce teče, se kruh peče,“ t. j. povsod mora človek jesti in piti, a povsod ne vživa enacega. Nekatera ljudstva vživajo skoraj vse surovo in vse merzlo pijejo. Nekatera ljudstva se hranijo skoro samim mesom, druga žive le od mleka, ovočja, žita in zelišč, prva so veliko bolj dražljiva in togotna, a druga pa bolj mirna in krotka. — Pri nas z ribjo mastjo čevlje mažemo, a požirek ribje masti je severjanu največa sladčiča. — Nezdrava pitna voda veliko upliva na človeka, pravijo, da od tod pride tudi brahor (krof) pri ljudeh.

3. Od obleke ali oprave. — V nekaterih krajih so ljudje brez obleke, solnčni žarki pripekajo na nje; kjer je pa merzlo, tam človek ni brez obleke. Ljudje se razno oblačijo. Nekdaj so se pri nas oblačili ljudje v živalske kože, pozneje so se naučili volno in predivo presti, nosili so volnena in platnena oblačila, pozneje so zvedli za drevesno volno (bombaž), in začeli so pridelovati svilo. Tako človeštvo napreduje, a nekatera ljudstva so še sedaj na prvi stopnji, ter se pokrivajo z živalskimi kožami. Ljudje pa se vsaki čas spakujejo z obleko, sedaj jim to, sedaj drugo ni prav, šega, bi rekli, tista je najboljša, ki je najbolj praktična, t. j. da ugaja potrebam človeka, da ga varuje škodljivosti vremena, a se tudi telesu prilega. Kdor je nepreviden, si boleden

nakoplje, najbolje pa stori, kdor se po previdnosti uterdi zoper nenadne vremenske spremembe.

Obnebjje, hrana in obleka ne spreminja le telesa, temveč upliva tudi na razvoj dušne moči. — To obnebjje pospešuje, ono pa zavira razvoj dušnih zmožnost, sicer pa ne moremo misliti, da bi vsi ljudje ne mogli nekake omike doseči, se ve da, vsako ljudstvo je ne dosega na tako visoki stopnji, kakor nekatero.

1. Obnebjje. Po vročih deželah so ljudje bolj leni, kakor po zmernih. Pod vročim pasom je po nekaterih deželah zemlja tako rodovitna, rastline so tako mnogoverstne, da ljudem ni treba veliko delati, da si potolažijo lakoto. Tedaj jim tudi ni treba jako truditi se, niti mnogo misliti; za pridelke naj skerbi zemlja in ljubi Bog. Po nekaterih avstraljskih otokih raste krušno drevo, in hišni gospodar je že zadosti skerbela za svojo družino, ako je le nekaj takih dreves nasadil. Ljudje žive tje v dan, so pa tudi leni na telesu, in na duhu zaostajajo.

Po nerodovitnih merzlih deželah mora človek vse življenje obračati v to, da si preskerbi potrebne hrane z lovom, z ribstvom. Ker obrača ves čas svojega življenja v to, da se preživi, ne ostaja mu časa, da bi se izobraževal.

Pod zmernim pasom so tla po večem tako rodovitna, da povernejo človeku trud in delo, ako jih je obdelal o pravem času. Tedaj obdeluje človek v potu svojega obraza njivo, gradi reki, izsuša močvirje ter si sadi živež in snov za obleko, žlahni ovočno drevje, iznajde mnogotero orodje, si stavi hiše in si napravlja primerne obleke. Ko nateza svoje čute, ko premišljuje, poskuša, ko znajde vsakatere stroje in orodja, izobražuje se in je čedalje bolj spreten in umen.

2. Od hrane. Tisti živež, ki je po nekaterih deželah zdrav, je zopet v drugih krajih nezdrav. Kdor preveč močnih pijač pije, postane butast. Svinjsko meso je po nekaterih jutrovih krajih nezdravo, zato je tudi v verskih bukvah prepovedano; ravno tako vino po nekodi ne hasne. Pri nas je to drugače, vendar povsod gre vse uživati v pravi meri.

3. Od obleke. Obleka sicer ne stori človeka ne modrega ne nevednega, a star pregovor tudi pravi: „krojač naredi gospoda“. To so si nekateri dobro zapomnili, tedaj v obleki iščejo časti in veljave. Druga versta nespametnih je, ki se oblačijo tako, da bolehajo. Ako telo boleha, boleha tudi duša. Prav tesna oblačila in taki pasovi opovirajo kervotok, omotica napade človeka tako povitega, to pa sploh tudi škoduje možganom v duševnem oziru.

Največ pa zavisi duševna izobražba od življenja sploh, ali so namreč narodi selivci ali vseljenci. Lovska ljudstva ostajajo dalj časa surova, kakor pastirska, a poljedelci se izobražijo poprej, kakor pastirji. Slovani so od starodavnih časov polje obdelovali, v bojih se niso odlikovali, a

bila je pri njih starodavna omika; njih sosedje, Kelti in Germani se tudi niso izobrazili dotlej, dokler niso poljedelci postali. Tako je tudi pri surovih ljudstvih, po drugih delih sveta; ako hočejo Evropejci taka ljudstva izobraziti, morajo jih najpervo navaditi polje obdelovati. — A poglavitno pa zavisi omika od odgoje. (Dalje prih.)

Poduk v risanju na ljudskih šolah po Grandauer-jevih predlogah.

(Iz Oesterr. Schulbote.)

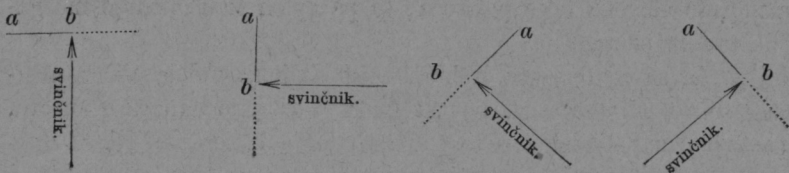
(Dalje.)

Prednji del roke od komolca (Vorderarm) ali tudi laketa je tako rekoč podaljšan svinčnik, tedaj se mora tudi tako sukati in obračati tje, kamor s svinčnikom pomerimo (roka gre toraj za svinčnikom. *) Ako hoče na pr. učenec narisati porazno (vodoležno ali horizontalno čerto), dene se svinčnik na papir tako, da nareja z vodoležno čerto, ki se ima narisati, pravi kot. V tem slučaju bo tedaj prednja roka v ravno taki meri, in zgornja roka (od komolca proti rami) se bode pritiskala na desno stran telesa. Ako učenec risa navpično čerto, postavi se svinčnik proti nji (navpični čerti) tudi v pravem kotu, toraj v horizontalno mér, tedaj bo tudi desna prednja roka v taki meri slonela na mizi ali klopi.

Že poprej smo omenili, da je zelo važno, kako se ima svinčnik deržati. Na višji stopinji risa se brez pik in se morajo razdelivne in osnovne čerte tako na lahko risati, kakor da bi jih kdo na papir bil udihnil; a ker je to le mogoče, če se svinčnik prav derži in vódi, in ker je od tega tudi odvisno, da je roka lahka in gibčna, izplača se vendar-le trud, da to stvar bolj na tanko pregledamo.

Kar se tiče kakovosti „svinčnika“, naj bode letá, kakor predpisuje instrukcija, ne preterd, ne premehak. Učenci imajo pa navadno raje terji svinčnik, ker se surove in nečiste čerte začetnikov tem gerše vidijo, čim mehkeje je svinčnik, s katerim čerte izpeljujejo. Ako pa začetni risar rabi terd svinčnik, dobi gotovo terdo, neukretno in okorno roko; tedaj

*) Glavno vodilo pri risanju čert v raznih legah je to: Svinčnik mora s čerto, katero hočemo risati, narejati pravi kot, ali — proti risani čerti mora navpično mér imei, na pr.

je treba zelo skerbno paziti na to, da učenci risajo z mehкими svinčniki. Okrogli svinčniki, ki se radi v roki sučejo, so pod enakimi pogoji boljši od robatih.

Svinčnik mora poostren in dovolj dolg biti tako, da ga veliko izpod roke gleda in da se s tremi persti, ki ga prav rahlo derže, lahko sim in tje suče. Kjer je le količkaj mogoče, se mora gledati na to, da imajo kakor instrukcija omeni, učenci troje poostrenih svinčnikov poleg sebe, ker skušnja uči, da večina učencev, nekateri iz lenobe, a drugi iz gorečnosti, da bi z delom ne prenehali, opusté ostriti svinčnike*) ter rišejo naprej s tumpastim svinčnikom.**)

Dasiravno se samo ob sebi razumeva, da se vse čerte potegujejo od zgor na vzdol in od leve na desno, vendar se zapazi, da so nekateri učenci tako čudni, da delajo čerte od vzdol na vzgor; a ta napačnost se ne sme terpeti.

Pri prvem podučevanju, ki meri na to, da se učenci navadijo ravnih čert, je učitelju nálog, da obvaruje učence takih slabih razvad, kakor smo jih poprej našteali. To ni lahko, in učitelj mora neprestano na to paziti. Nadčuva naj pazljivo učence ter odpravlja vse take neprilichnosti, kjer se hočejo prikrasti in ustanoviti. Zato bode pa videl, da čez nekaj časa njegovi učenci život pravilno derže, da so risanke pred njimi v pravi legi, in da svinčnik lahko, složno in prosto sučejo, in to so tri poglavitne reči, katerih smo poprej omenili.

Sedaj pride še le čas, da učenik gleda izključljivo na to, kar učenci risajo, in da podučevanje redoma napreduje. Da so na nižji in srednji stopinji pikčaste risanke v navadi, je radi tega, da dobi otrok, ki mu še niso zmožnosti razvite, podpore; čim bolj se mu roka izuri, tem manjši je podpora, a poslednjič se mu čisto odvzeme. Tedaj sledi napredovanje versta za versto: 1. gostopikčasta mreža, 2. redkopikčasta mreža, 3. gosto- in redkočertasta mreža, 4. mreža s pikami od 2 do 4 centimetrov razmaknjenimi in 5. brez pik ali mreže in začjenja se prosto risanje. V Grandauerjevih predlogah je oskerbljeno za to, da se zmerno napredovaje mora postopati dalje, ker je določenih za nižjo in srednjo stopinjo nič manje od 60 pól. Pervih 30 (sešitek I., II., III.) obsega zlagoma naprej stopajè jednostavne oblike, ki se napravijo, vezaje poteze v porazni, navpični in povprečni meri. Ko jih učenci izpeljujejo, imajo pred seboj zvezke, kjer so pike le po 1 ctm. narazen. Na srednji stopinji (pola 31—60, zvezek IV., V. in VI.) so v sešitkih pike po 2 ctm. vsaksebi in od 41. pole naprej po 4 ctm.

*) V ljudski šoli na deželi bi imeli zadovoljni biti, da bi vsak učenec vsaj jednega imel.

**) Pri naših učencih večidel pogrešamo noža, in če ga imajo, se radi igrajo ž njim.

V oblikah V. sešitka prehaja se od vezanega do prostega risanja s tem, da učenci sami stavljajo vmes pike po odločenem prostoru; tako se napeljujejo, da samostalno in prosto delajo in se poslednjič pripeljejo do tiste stopinje, na kateri se ima začeti prosto risanje.

Vsled instrukcije naj se proti koncu druge polovice na srednji stopinji vpeljuje risanje po narekovanji po lahkih izgledih iz oblikoslovja; samo ob sebi se razumeva, da učitelju ni treba risati na šolsko tablo. Ako še nekater učitelj ne vidi dovolj, koliko je vredno risanje po narekovanji, bode mu to vse jasno, ko se bode z učenci poskusil v nekaterih izgledih. Ker se risanje po narekovanji ima izpeljati po ustnem napovedanji, so učenci zmirom pazni in treba je, da delajo z vso močjo samovlastno. A tudi od učenika se pri takem risanju nič manj ne tirja, kakor od učenecv, kajti sila natančen mora biti pri svoji napovedbi, ker on zahteva, da vsi učenci jednako izpeljujejo, in ne sme dopuščati, da bi kdo to različno razlagal. Oblike, katere voli učitelj za narekovalno risanje, morajo biti skoz in skoz jasne in določne. Težave, katerim ogniti se učitelju od začetka ni mogoče, zginjajajo kakor raste skušnja in vaja. „Grandauerjeva“ šola ima v VI. sešitku (51—54. pola) dovolj dobro odbranih jednostavnih oblik za narekovalno risanje, in „v navodu“, ki je pridjan šoli (zbirki), je obširno popisano, kako se ima to obravnavati.

Sposobne so tudi zato največ vse oblike, ki so zapopadene v naslednjih zvezkih, ako ne njih vse, pa deloma, in ako se ima narekovalno risanje, kakor instrukcija velevala, nadaljevati tudi na višji stopinji, bode to mogoče le tako, da se tisti deli narisavnih oblik, ki so jim tako rekoč geometrijsko okostje in ki so sposobni za narekovanje, učencem narekajo, a drugi deli, ki niso za to sposobni, na tablo narišejo.

(Konec prih.)

Dopisi in novice.

— *Občnega zbora* (XII.) »Slov. Matice« v Ljubljani 24. prosenca se je vdeležilo čez 70 udov. — Udje so dobili za l. 1876: 1. Dr. Lovro Toman. s podobo, životopisom in pesemsko zbirko. 2. Letopis. 3. Zemljevide: Skandinavijo, Francijo, Veliko Britansko in Irsko. — Premoženja ima »Matica« vsega skupaj: 57.895 gl. Troška je bilo 3928 gl. 70 kr. V odbor so bili voljeni: dr. Sterbenec s 402, Herman s 401, Kosar s 400, Poklukar s 399, dr. Tonkli s 399, Šavnik s 392, Souvan s 382 in Klun s 274 glasovi. —

Odborova seja pa je bila v sredo 21. februarija z naslednjim programom: 1. Bereta se zapisnik 38. odborove skupščine in 12. občnega zbora. 2. Volitev predsednika, dveh podpredsednikov, blagajnika, tajnika, knjižničarja, pregledovalca društvenih računov in dveh ključarjev. 3. Razprava o sklepih 22. občnega zbora. 4. Razprava raznih »Matičnih« zadev.

Navzočnih je bilo 12 ljubljanskih in 1 vnanji odbornik (g. Parapat). Naznanil se je izid volitev zadnjega občnega zbora in omenjal zapisnik zadnje

odborove seje. G. pervosednik je naznanil, da sta odbornika g. g. Herman in Gorup odstopila, ker pravita, da imata preveč posla in se ne moreta sej vdeleževati, odstopila sta tudi g. g. Pleteršnik in Wiesthaler. Povod odstopu jima je bil minuli občni zbor. — Potem so bile volitve. Za pervosednika bil je soglasno zopet izvoljen g. dr. Bleiweis, za podpredsednika pa g. g.: Peter Kozler in dr. Jurij Sterbenec. Blagajnik ostane g. Ivan Vilhar, kteremu so pregledovalci računov dali spričevalo, da so društveni računi vsi v redu; izrekli so le željo, da naj se denar, ki se mora verniti glavnici, posebej zapisuje, da se bode vedelo, kedaj da bo dolg poravnán. Blagajnik poroča, da je volilo ranjcega Ravnikarja in nekaj drugih denarjev, skupaj 1900 gl., naložil v hranilnici, da ne bode treba iskati vsakega krajcarja, kadar se bode potreboval. Službo tajnikovo bode zopet opravljal g. Praprotnik. G. Parapat je nasvetoval, da bi se služba razpisala in bi se vsaj za eno leto poskusilo z lastnim tajnikom. Ali ker bi se mu moralo preveč plačevati in bi za izdavanje knjig ostalo še manj denarjev, kakor dozda, in bi se Matici še laglje očitalo, da premalo izdaja, se nasvet Parapatov zaverže. Ob enem se g. tajniku, ki je vse lepo vredil, izreče zahvala. Knjižničar je bil g. Vavrů, kteremu se bode pismeno izrekla zahvala za trud njegov. Za pregledovalca računov se izvoli g. dr. Zupanec, za ključarja pa gg. Souvan in Klun. — V odsek za izdavanje knjig se volijo dosedanji gospodje, pa g. Klun, ker je g. Šolar naznanil, da volitve v ta odsek več ne sprejme. Načelnik temu odseku je dr. Bleiweis, ki bode vredoval tudi »Letopis.« — V gospodarskem odseku ostanejo dosedanji odborniki in na novo pristopi le g. Klun. O znanstvenem časniku se razsodba prepusti odseku za izdavanje knjig, ki naj g. Raiča in Parapata prosi, da mu o njem razložita natančnejši načert. Tudi se sklene, da naj »Nov.« po vsakej odborovi seji z zapisnikom objavijo nove ude Matične. G. Cigaletu, kterega so zbolele zabavljice o atlantu v zadnjem občnem zboru, se bode odpisalo, da graja ni veljala njemu, ampak je zadevala le izveršitev. G. Parapat zahteva, da naj se to sprejme tudi v zapisnik. Tajnik naznanja željo nekterih udov, da bi se jim proti primernemu odškodovanju pošiljale vezane knjige. Reč se bode pretresala v prihodnji seji. Dalje naznanja, da je g. Šuklje pregledal in popravil avstrijsko zgodovino Krsnikovo, ki se bode ministerstvu izročila v poterjenje za rabo na srednih šolah. Spis o Palackem obeta g. prof. Šuklje doveršiti do meseca aprila. Od prof. Kleinmajerja poslano narodno blago se izroči odseku za izdavanje knjig; ženi vradnika Hočevarja se po nasveti g. Wiesthalerja za narodno blago pošlje 30 gl. Ponudba g. Hostnika, da hoče posloveniti Jules Verneva dela, se izroči odseku za izdavanje knjig; prošnja g. Tomaziča, ki želi dobiti službo matičnega sluge z redno mesečno plačo, pa gospodarskemu odseku.

— *Iz seje c. k. dež. šol. sveta 11. januarija t. l.* — Zaradi ukaza c. k. ministerstva za uk in pogočastje, ki se tiče pregledovanja (revizije) šl. in učnega reda se je postavil odsek. — Prošnja kraj. šl. sveta, da se tam upelje poldnevni poduk se je vslišala. — Pritožba kraj. šol. sveta zoper razsodbo c. k. okrajnega šol. sveta, kar se tiče všolanja nekaterih vasi, se je zaverгла. — Pritožba srenjskega predstojnika zastran tega, kako je izverševal okrajni šolski svet nove volitve srenjskih zastopovalcev v krajni šl. svet, se je nekoliko vslišala. — Kazenske obravnave zastran šolskih zamud so se razreševale. — Plača ljudskega učitelja v Bohinski Beli se je za 1. januarija 1877 od 400 gl. na 450 gl. zvišala. — Prošnji dveh

kraj. šol. svetov za zvišanje plače učiteljema ste se zaverгли. — Razreševale so se prošnje za nagrado.

— *Iz seje c. k. dež. šol. sveta dne 25. januarja 1877.* Seja se je začela, da so se razrešene vloge prebrale. — Obravnava zastran šole v Šiški se je predložila slav. ministerstvu in vložila se je prošnja za državno pripomoč. — Prošnja kraj. sl. sveta, da se zniža povračilo, ki zadeva dotično šolsko občino, se je deloma uslišala. — Poročilo c. k. krajnega šolskega sveta, ki zadeva potnino za dotični pomnoženi okr. šol. svet, vzelo se je na znanje. — Kazenske obravnave zastran šolskih zamud so se razrešile pri višji oblasti (v drugi stopnji). — Prošnja za poprednjo plačo ljudskemu učitelju se je zaverгла. — O priliki, ki je c. k. okr. šolski svet v Litiji predložil poterilni zapisnik (Collaudirungs-Protokoll) o šolski zgradi v Šmartnu, izreklo se je priznanje kraj. šol. svetu in nja prvomestniku za vspešno delovanje. — Na znanje se je vzelo, da je bil poklican namestni učitelj na ljubljansko višjo realno namesto onega, ki je bil drugej imenovan za učitelja. — Poročilo deželnega nadzornika za ljudske šole o nadzorovanji ljudskih šol v Begunjah in Radovljici se je vzelo na znanje. — Strokovnjaško izvedenje (izpoznanje), da naj se na »stenskem zemljevidu za Kranjsko« ki ga je založba na Dunaji na ogled poslala, nekaj dostavi in nekaj popravi, se je v izvršenje priporočilo, a drugo pa v natis. — Razrešile so se prošnje za nagrado.

— *Slavna c. k. deželna vlada* je z odlokom dne 9. decembra 1876 št. 7998 potrdila prenarajena pravila vdovskega učiteljskega društva (glej o tem »Ucit. Tov.« 1. 1876 str. 271—272; 317.) — §. 5. se toraj glasi v nemškem izvirniku: *„Der Austritt erfolgt:“* 1. c.: *„durch Entfernung eines Mitgliedes vom Lehrfache in Folge eines Verbrechens oder durch freiwilligen Austritt desselben.“* §. 7. *„Jedes Mitglied ... hat ein Antrittsgeld zu entrichten. Dieses beträgt so viele Gulden, als der Einzutretende Lebensjahre bereits zurückgelegt hat ...“* §. 9. se glasi: *„Wenn ein Mitglied in den Ehestand tritt, hat es darüber längstens binnen Jahresfrist ... die Anzeige zu erstatten, und den Jahresbeitrag als Verhelichteter nachzuzahlen. Wenn er dies unterlässt, so hat die Witwe keinen Anspruch auf die Pension, noch die Kinder auf Unterstützungsbeiträge.“* §. 11. odpade ves. — §. 11. po novem, (poprej 12) se glasi, kar se tiče podpornine onemoglim učiteljem tako-le: *„Dienstunfähig gewordenen Mitgliedern darf der Ausschuss von Fall zu Fall eine jährliche Unterstützung nach Massgabe des vorhandenen verwendbaren Vermögens bis zum Betrage von achtzig Gulden bewilligen.“* Tukaj se poudarja še enkrat, da upokojeni učitelji pod tem imenom, da so udje ali nemara ustanovniki vdovskega učit. društva, in so sedaj v pokoji, nemorejo nikakor zahtevati pokojnine tudi iz vdovskega društva, perve so vdove in sirote; ako je kak učitelj izvanredno v takih milovanja vrednih okoliščinah, kar pa more poterditi v to postavljena oblast, more se mu tudi nekaj od slučaja do slučaja dati, a nikakor mora se mu dati. Recimo, učitelj je s polno plačo — 600 gl. v pokoj dejan, ali se mu ne godi bolje, kakor aktivnemu učitelju, ki ima nemara kakih 450 gl. plače in posla, da sam ne vé koliko? — Tudi se odbor v to ne more spuščati, da bi denar razdelil med vstanovnike, kakor sedaj nekateri starejši učitelji želé, ki nemara nimajo družine, a za svojo osebo pričakuje pokojnino po n. sl. postavah. — Premoženje ošane skupaj, kar ga je, za vdove in sirote društvenikov, toliko bolj temu, kdor ga ne bode potreboval. Pri društvi, pri bratovščinah je že taka; morebiti jih 10 uplačuje, 1 pa vživa; saj je na svetu

tako, da človek polovico svojega življenja dela za druge, stariši delajo za svoje otroke itd. Veselimo se tedaj, ako moremo iz društvene blagajnice vdovam in sirotam ali sicer komu kaj pomagati, ne glede na to, ali bomo tudi mi kaj živali. — Bolje dajati, ko jemati. —

Častite ude pa pozorujemo, da je prvi obrok za vplačevanje letnine — konec januarja — že pretekel. —

— *Iz prijateljskega dopisa* povzamem sledeče, kar bo morda koga zanimivalo. Na Dunaji 15. svečana . . . Pišete mi, — tako pravi g. dop. — da vas mika kaj zvediti o »pedagogiji«. Dunajčanje imenujejo tudi tukajšno pripravnico pedagogij. Jaz pa ločim te dve šoli: pripravnica je pripravnica, ali če že hočejo tako, naj se imenuje nižji pedagogij, naš je pa višji pedagogij. Ima tri tečaje. Podučuje se v istih predmetih, kakor na pripravnici, izvzemši verozakon, kmetijstvo in telovadbo. Zato so pa dodane tako imenovane »For-menarbeiten«. Uče se namreč učitelji sestavljati iz papirja križce in druge olupšave. Tudi praktične vaje so vpeljane. Pervoletniki nastopajo v prvem, drugoletniki v drugem, tretjeletniki v tretjem razredu ozemrazredne meščanske šole združene s pedagogijem. Dalje se ne gre. — Kar se predmetov tiče, ki se podučujejo tukaj, vam naznanjam, da se v prvem tečaju jemlje vsak predmet le splošno; v drugem in tretjem bolj na drobno. Tako se na pr. jemlje v naravoslovji živalstvo, rastlinstvo in rudnistvo, se ve da le po večem. S pedagogiko se začenja še le v tretjem tečaju. V prvem se predava le metodika, v drugem psihologija in logika in v tretjem pedagogika. — Tudi obiskovalci niso enaki. Dele se v: gojence in slušatelje. Gojenci morajo prevzeti vse predmete in konec leta morajo napraviti izpit iz njih, slušatelji pa prevzemo le nekoliko predmetov, in izpit delajo, ako hočejo. Jaz pripadam k drugim. Tudi šolmostrinje so tu, in sicer jih je veliko več od šolmestrov. Ločeni tudi niso, ampak v eni sobi združeni. — V začetku leta se jih vedno mnogo vpiše v pedagogij. Ali s časom jih izostane večidel polovica. Letos nas je bilo v začetku leta 240, zdaj nas je še komaj 150 vseh skupaj. — . . . Jako pridno prebiram pedagogike. »Gräfe, Dittes, Rousseau, Hermann, Milde« so moji klasiki, v teh sem zakopan, in reči moram, da sem si marsikaj nabral iz njih, in marsiktera nova misel se je že rodila v meni. Vas serčno pozdravljam in vse znanice, ter ostajam J. C.

— *Slavna kranjska hranilnica* je pri občnem zboru 19. p. m. v dobrodelne in občnokoristne namene sklenila izplačati: 1. Za tukajšni ubožni zavod 2500 gl. 2. Za podeljeno obleko revnim otrokom v ljublj. čitalnici 100 gl. 3. Za božično slavnost v oskerbovalnem zavodu malih otrok 100 gl. 4. Za podporo ubožnim dijakom ljublj. gimnazije 200 gl. 5. ubožnim dijakom gim. Kranjske 100 gl. 6. ubožnim dijakom gim. Kočevske 100 gl. 7. ubožnim dijakom gim. Novomeške 100 gl. 8. ubožnim dijakom ljublj. realke 200 gl. 9. Za podporo ubožnim dijakom učit. izobraževališča 100 gl. 10. Za podporo revnim učencem 1. mestne ljudske šole v Ljubljani 100 gl. 11. druge mestne šole 200 gl. 12. Za napravo učnih sredstev v narodnih šolah za Kranjsko: a) »narodnej šoli« 100 gl., b) »Schulpfenigu« 100 gl. 13. Za podporo šolskih potreb za revna dekleta v tukajšnji nunskej šoli 200 gl. 14. nunskej šoli v Škofjeh Loki 100 gl. 15. protestantskej šoli 200 gl. 16. Za uzdrževanje tukajšnega oskerbovalnega ustava malih otrok 200 gl. 17. Tukajšnemu bolnišnemu, podpornemu in preskerbljevalnemu društvu 100 gl. 18. Tukajšnje požarno-stražnej blagajnici 200 gl. 19. Za vzdrževanje tukajšnje Elizabet-detske bolnice 200 gl. 20. V podporo revnim iz civilne bolnice propuščenim

bolnikom 200 gl. 21. Za brezplačne obede na graške univerzi, s posebnim ozirom na ubožne vseuč. dijake Kranjske 150 gl. 22. Delavske bolnišnice in invalidne blagajnici 100 gl. 23. Za gledališno podporo l. 1876/77 450 gl. 24. Revnim učencem ljudske šole za dečke v Novem Mestu 100 gl. 25. Mestne godbene kapeli 200 gl. 26. Za revne učence tukajšnje živinozdravnišnice 100 gl. 27. Tukajšnje mestne dekliske šoli 100 gl. 28. Delavskemu izobraževalnemu društvu 90 gl. 29. Šoli za dečke na močvirji 30 gl. 30. Za podporo ubozim učenkam ljublj. izobraževališča za učiteljice 100 gl. 31. Za izkopavanje stavb na koleh na močvirji 100 gl. 32. Godbene šoli filharm. društva 150 gl. 33. V podporo tukajšnemu društvu katoliških pomočnikov 50 gl. 34. Kočevske 2razredne dekliske šoli 50 gl. 35. »Vincenc-konferenci« pri sv. Jakobu za revne 100 gl. 36. Tukajšnje hiralnici 200 gl. 37. Za podporo ljublj. »azila za dečke« 200 gl. 38. Zdravniškemu društvu za Kranjsko kot pripomoček Löschner-jeve ustanovi za vdove in sirote zdravnikov 100 gl.

— Znanstvena slovenska predavanja v korist »Nar. šole« v ljublj. čitalnici. — 25. febr. je predaval dr. Eduard Šavnik o »nervoznosti«; 4. marcija bode predaval g. Janko Kersnik o »pesništvu in kulturi«; 11. marcija prof. Franjo Šuklje o »Albrecht. Wallenstein.«; 18. marcija Ivan Franke o »umetnosti v domačem življenji«. — Vstopnice so za ves cikel za osebo po 1 gl., za rodovino 3 oseb 2 gl.; vstopnice za dijake po 60 kr. a za posamezna predavanja po 50 kr.

— Revizija šolskega in učnega reda dné 20. avg. 1870. Gospod minister za uk in bogočastje je opozoril dež. solske oblasti posebno na tiste paragrafe, o katerih so se že poprej učitelji posvetovali in o njih nasvete stavili, ti-le so: §. 8. alin. 2. kar se tiče začetka in konca šolskega leta v krajih, kjer so srednje šole; — §. 24. (o disciplinarnih — odgojnih — pripomočkih); §. 26 (o dolžnostih učiteljev), kar se tiče uradnega delovanja, odgovornosti šolskih vodjev in njih zadržanja zunaj šole; §. 37. posebno zaradi vdeleževanja učiteljev verozakona pri učiteljskih konferencah; §. 41. in drugi, ki govore od prestavljanje učencev iz razreda ali razredovega oddelka v višji razred ali od prestopanja na druge šole; §. 65. i. dr., ki govore o javnih preskušnjah in spričalih; §. 73. i. dr. — kako se ima vrediti poduk v ženskih rokotvorih na ljud. in meščanskih šolah, vzlasti, o tem, ali se ima podučevati po razredih ali po oddelkih; kdo sme oproščen biti tega nauka. — Razgovor o teh paragrafih je tedaj v teh okolištvah zelo važen! (L. Schztg.)

Javna zahvala.

Slavna ljubljanska hranilnica je zopet letos darovala za nakupovanje šolskega blaga »Narodni šoli« lepe svoto 100 gl. Za ta lepi dar se najvljudnejše zahvaljuje

Odbor »Narodne šole.«

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Goriškem. V šol. okraju Goriške okolice razpisujeti se s tem službi učitelja enorazrednic v šolskih občinah III. plačilne verste v St.-Ferjanu in Zabljah. Dohodki teh služeb so 400 gl. letne plače, katera se bode povikševala po §. 30. dež. šol. postave 10. marcija 1870 in stanovanje, ali nja odškodnina 120 gl. Prosilci naj vložé svoje prošnje najdalje do 28. marcija t. l. pri kraj. šol. svetih v St.-Ferjanu in v Krizi.

C. k. okrajni šolski svet v Gorici dne 14. februarja 1877.